

Första budet

Du skall inga andra gudar hava jämte mig

Vad detta betyder, är i allmänhet någorlunda bekant. Vi höra här den store Herren Gud säga till människan: Du skall låta mig vara alldeles ensam din Gud - din Gud, den du hoppas uppå, din Gud, den du av allt ditt hjärta, all din själ, din håg och alla dina krafter älskar och fruktar, så att, när du har mig, frågar du efter himmel och jord intet, så att, om dig än kropp och själ försmäktade, så är jag dock för evig tid ditt hjärtas klippa och din del. Du skall icke hava något annat föremål för ditt tillbedjande, din förtröstan, din förnämsta kärlek och fruktar. Det är icke nog, att du icke, såsom hedningarna, anser inbillade väsenden eller skapade ting eller gjorda beläten för egentliga gudar; nej, du får icke heller jämte mig, som du efter förståndet håller för Gud, fästa vid något skapat ting din förtröstan, din sällhet, ditt fridsvillkor, ty då är det genast en verklig avgud för ditt hjärta, om du ock efter förståndet bekänner den sanne Guden. Sådant vill Herren här säga. Ty vad det är att hava något till sin gud, veta vi, nämligen, att hava det till sitt huvudföremål, varav man väntar sig mest gott eller fruktar mest ont - således: ett föremål, som har främsta rummet i hjärtats förtröstan, kärlek och fruktan; och ett sådant föremål har då även främsta rummet i tankarna och uppmärksamheten. Därför är det, som Luther säger: »Det är egentligen hjärtats förtröstan, som gör både Gud och avgud.»

Detta blir oss alldeles klart och åskådligt genom exemplen på all slags avgudadyrkan. Men vi vilja blott betrakta de avgudar, vilka mest dyrkas ibland oss, som efter förståndet bekänna den sanne Guden. Vi börja med den största och allmännaste avguden. Aposteln säger: »Girighet är avgudadyrkan» (Kol. 3: 5); den avgud, som då tillbedes, har på ett främmande språk namnet *mammon*, som betyder rikedom, gods och penningar. Nu veta vi, att hela orsaken, varför denna avgud blir så mycket älskad och tjänad, är den, att man alltid tänker sig, huru mycket gott man har, om man blott äger tillräckligt av gods och penningar; »då har man allt, vad man vill», heter det; då kan man i allting leva väl; då kan man bättre än andra äta, dricka, kläda sig, bo, färdas; då har man många vänner, tillbedjare och tjänare, då har man allt, vad man önskar.

Just denna tro och förtröstan utgör således grunden för all den kärlek, omsorg och fruktan, varmed mammon tjänas. Gör man då en vinst, så har hjärtat glädje, gör man en förlust, så har hjärtat sorg; hoppas man att vinna något, så är man glad, rädes man att förlora något, så lider man av fruktan - förtröstan och fruktan följa alltid samma föremål, och sedan är hela hjärtat fäst vid, då äro kärlek, omtanke, flit, vaksamhet, huldhet och alla krafter i verksamhet för den avguden.

En annan stor avgud, som ofta har anseende av att vara av högre och ädlare art än den förra, heter *lärdom*, består uti rikedom på mänskligt vetande. Då den lärde eller lärdomsidkande säger: »Den arme, låge mammonsträlen! Vilken ädel och dyrbar skatt är icke däremot en odlad och på vetande rik själ!» Så kan hans hjärta svälla av lika köttslig avgudadyrkan som mammonsträlens och därjämte av de vederstyggligaste inbillningar. Och varför eller när är detta händelsen? Svar: Då han har ett sådant hjärta för sin lärdom, att denna är honom mer än Herren Gud, ja, så, att Gud är honom i hjärtat så mycket som intet; då han har i själva lärdomen föremålet för sitt hjärtas beundran, förtröstan och kärlek, menar sig hava högre och oförgångligare skatter än mammonsträlen, samt därjämte en betryggad framtid, ty han vet något och duger till något, som skall skänka honom både ära och bröd; korteligen, han förtröstar på sitt vetande, hans hjärta ägnar åt hans lärdom den dyrkan, förtröstan och kärlek, som han skulle ägna endast åt Gud. Därför, och i denna händelse, är hans lärdom en för honom själv lysande, men för Gud högst ful och förhatlig avgud, för vilkens skull Herren undanhåller honom all nåd, låter honom ligga i sin förblindelse, förstockelse och synd (1 Kor. 1: 19, 20, 27).

Till denna avgudens tempel höra stora underlydande gudar, såsom ett gott förstånd, snille konst, skicklighet m. fl. - alla i sig själva dyra Guds gåvor, likasom gods och penningar; men så snart människan sätter sin förtröstan på dem, bliva de genast avgudar.

En tredje huvudavgud, ehuru av lägre anseende än den nyssnämnda, är njutningens och vällustens. Till hans dyrkan höra de, som säga: »Låtom oss äta och dricka, ty i morgon måste vi dö.

Vad hjälpa mig mammons eller lärdomens skatter, vad gagnar mig ärans prål? Nej, leva, medan man lever!» Och så giva de sig att blott njuta, så mycket deras tillgångar och krafter medgiva - »vilkas ände är förtappelse, vilkas Gud är buken» (Fil. 3: 19). Och varför? Endast därför, att de göra njutningen till sitt huvudföremål. Själva tingen, som de njuta, kunna vara goda och oskyldiga, och av- vår Fader givna till att njutas, men nämligen så, att den store och gode givaren skulle vara föremål för vårt hjärta, och att människobarnet blott skulle hava näring och vederkvickelse; men när hjärtat ser bort ifrån Gud och fäster sig vid själva tingen och njutningen, då blir denna en vederstygglig avgudadyrkan.

En fjärde klass avgudadyrkan är den, att man är avgudiskt fästad vid människor - det är *människodyrkan*. Den består däruti, att antingen människors aktning och omdöme i allmänhet eller ock någon viss människa, utgör ett så stort och viktigt föremål för oss, att hennes vänskap, hennes aktning, hennes mening eller hennes makt och hjälp gälla mer för hjärtat; än Guds vänskap, Guds vilja, Guds ord, Guds trohet, makt och hjälp. Detta sker då, när t. ex. någon väl ser sin Herres vilja, men icke vågar göra därefter, emedan det skulle misshaga människor eller en viss människa; eller när någon väl ser, vad Gud i tydliga och bestämda ordalag säger i ordet, men emedan den och den upplysta människan säger annorlunda, så gäller det mer; eller då någon, som råkat i nöd och bekymmer, icke ser någon hjälp för sig, om icke den och den människan kan hjälpa; eller äntligen, då vi tillskriva människorna själva det onda eller goda, som vi genom dem erfara, och icke tro eller besinna, att människorna äro blott verktyg, att Gud är den ende mäktige, som tillmäter åt oss alla våra erfarenheter; att ingen ond människa kan göra oss någon skada och ingen vän kan göra oss någon glädje, utan att Gud tillsänt oss både den förra och den senare (Klagov. 3: 37, 38; Jes. 45: 6, 7; kap. 54: 16; Am. 3: 6; 2 Sam. 16: 10; Matt. 10: 29-31).

Se, när vi icke allvarligt tro och besinna detta, så faller vårt öga på »människan, den masken», och hjärtat tillägnar den skapade varelsen antingen en fruktan eller en kärlek, som endast tillhörde den allena mäktige Skaparen. - Nu, om människodyrkan talar skriften på många ställen, såsom då Kristus säger: »Den som älskar fader eller moder mer än mig, han är mig icke värd» etc. (Matt. 10: 37); och då Johannes säger om »många av rådsherrarna», att de väl voro övertygade om Kristi person och ämbete, men icke bekände sin tro, »ty de älskade äran av människor mera än äran av Gud» (Joh. 12: 43); och då David säger: »Förliten eder icke på furstar, icke på en människas son; han kan icke hjälpa» (Ps. 146: 3); Och då evangelisten Luk, i Apg. 12: 22, 23 omtalar ett exempel på människodyrkan och på Herrens eldsnit över densamma, nämligen huru Herodes hade hållit ett tal, och folket utropade: »Guds röst är detta och icke en människas» - »och strax slog honom Herrens ängel, emedan han icke gav Gud äran; och han vart uppfrätt av maskar och dog.»

O, att var och en här ville märka Herrens heliga nit om det första budet! Vi se här något av vad det gäller, som står i Jes. 42: 8: »Jag är Herren. Detta är mitt namn; och jag giver icke min ära åt någon annan och ej mitt lov åt avgudabilderna.»

Vi hava nu anfört några exempel på avgudadyrkan, men vem kan uppräknas dem alla. Det viktiga är blott, att vi lära väl förstå avgudadyrkans egentliga art och väsende, dels på det att vi måtte kunna märka, när vi frestas därtill eller äro redan fallna däruti, dels ock på det vi måtte till någon del fatta, vilken förskräcklig synd avgudadyrkan är. Om vi nu betänka vad vi sett i de anförda exemplen, så finna vi, vad ock skriften uttryckligen säger, att avgudadyrkans egentliga väsende är: ett »otroshjärta, som avfaller från den levande Guden» till skapade ting, ett förkastande av den sanne Guden och ett hyllande av andra gudar; varför ock avgudadyrkan i skriften kallas ett andligt horeri, brudens eller makans otrohet emot sin make (Hes. 16: 15; kap. 23: 37), och Paulus kallar den att »föröva helgerån» (Rom. 2: 22).

Och betänk nu, vad det måste vara inför Guds ansikte, att du håller honom, den store Skaparen, som allt ifrån din födelse med oräkneliga välgärningar bevisat dig sin kärlek och huldhet, ja, som har skapat allt vad på jorden är för människan, och för henne berett himmelens boningar, och för henne utgivit sin älskade Son till ett offer - du »håller honom för intet» emot något skapat ting! Detta måste ju vara den stora huvudsynden, mot vilken alla andra synder äro vid jämförelsen såsom sandkorn mot själva berget; ty att rentav förakta Gud, att icke låta den store Guden vara ensam Gud, vara ensam föremålet för vårt hjärtas förtröstan, fruktan och kärlek, det måste ju

gälla så mycket mer än alla andra synder, som själva hjärtat och dess dyrkan är mer än enstaka gärningar. Det är av stor vikt, att vi väl besinna detta, huru hjärtat är huvudsaken - att där hjärtat är otroget, icke fruktar och älskar Gud, detta icke blott gör, att alla andra synder äro den människans egna eller uppsåtliga synder, utan det gör ock, att alla hennes bästa gärningar äro för Gud intet annat än skrymteri, ja, ett vämjeligt och uppretande gyckel. Redan detta kan till en del förklara för oss, varför avgudadyrkan är den stora huvudsynden, med vilken inga andra kunna förliknas.

Men det är ännu en omständighet, varigenom denna huvudsynd skall framstå ännu förskräckligare, nämligen om vi gå något djupare och kunna märka, vad det är som egentligen ligger på botten av all avgudadyrkan, vad som utgör dess allra djupaste grund och det rätta huvudföremålet för det avgudiska hjärtat. När vi rätt betrakta alla exempel på avgudadyrkan, så finna vi väl först, såsom nyss är visat, att dess väsende är att »hålla Gud för intet», att sätta honom från tronen, att förakta Gud; men det andra, som vi skola upptäcka, är, att den avgud, som vi egentligen vilja uppsätta i Skaparens ställe, och som vi uti allt avguderi dyrka, är intet annat, än det vederstyggliga belätet, vårt eget förgiftade jag - att människan uti allting sätter sig själv till mål, sig själv till medelpunkten för sin värld, till huvudföremålet för all sin kärlek, strävan, omsorg, fruktan, förtröstan och hopp. Vi finna nämligen, att allt, som vi någonsin avguda, har sitt värde för oss blott efter dess förhållande till vårt jag. Vinningen, äran, njutningen, om de tillfalla mig, så äro de mig dyrbara; tillfalla de en annan, så äro de mig likgiltiga.

Om en annan blir ärad, så gläds jag icke mycket åt den äran; om jag ser andra göra sig vinst eller njuta, så kan jag till och med styggas därvid. Om en människa är huld mot mig, bevisar mig aktning och kärlek, då håller jag gärna henne för en god människa; men om en vida förträffligare häruti brister mot mig, ja, blott med ett föraktligt ord, då får jag en sådan känsla i mitt hjärta mot den människan, att jag gärna vill se allt ont hos henne. Vi märka härav, såsom nyss sades, att alla ting hava värde för oss blott efter deras förhållande till oss, och således att det, som egentligen dyrkas i allt avguderi, är vårt eget fördärvade jag. Om vi nu sammanlägga dessa tvenne omständigheter, att det, som föraktas i all avgudadyrkan, är Gud, den store, allsmäktige Herren, och det, som i hans ställe dyrkas, är vårt eget jag, till vilken upptäckt komma vi då?

Vi komma till den förskräckliga upptäckten, att uti avgudadyrkan är det egentligen frågan om ingenting mindre än det, som störtade djävulen ifrån hans höga änglplats till evig förkastelse, nämligen att han avföll från sin Herre och Skapare och ville själv bliva Gud; vi upptäcka, att Herren Gud har i sitt första bud riktat spjutet direkt mot hjärtat i det djävulsbeläte, som uti syndafallet insattes i människan, då ormen sade: *I - I skolen varda såsom Gud*. Ty med de orden smittade han människan med samma sjukdom, som tian själv hade. Såsom nyss antydde, har djävulen alltid låtit hos sig förmärka en osalig begärelse att bliva Gud (Matt. 4: 9, 10), och han blev störtad genom avfall från sin Herre och skapare (Jud. v. 6; Joh. 8: 44).

Se, det var denna sin natur, *avfällighet* och *självförgudning*, som han inympade på människan, och det är just denna böjelse, som utgör huvudväsendet i avgudadyrkan. Och här är grunden till det förhållande, som vi med förundran skåda i alla Herrens domar, att Guds vrede brinner över inga synder så, som när människor vilja vara något stort och förträffligt, rättfärdigt, goda, starka, visa och utmärkta - att alla de största syndauselheter hava aldrig ådragit några människor sådan Guds vrede som deras förträfflighet; att då de största syndare genast fingo nåd och blevo Guds barn, när de anammade honom, och det aldrig ens blev fråga om deras synders mängd och storlek, så fördömde han däremot de största helgon, så snart de ville själva något vara.

Här är grunden till hela Guds nådeshushållning, enligt vilken han av idel nåd giver en hel dagspenning åt dem, som stått fåfänga på torget intill elfte stunden, men åt dem, som burit dagens tunga och hetta, icke den ringaste nådegåva, utan blott efter deras förtjänst. Och märk! detta säger Herren till själva Petrus, blott därför att han hade sagt: »Se, vi hava övergivit allt och följt dig; vad skola vi då få?» (Matt. 19: 27).

Ja, att han nu tilltalar själva Petrus så, att han tvenne gånger tillsäger honom det förskräckliga ordet: »De första skola vara de sista» (v. 30; kap. 20: 16), och däremot för hans gruvligaste syndafall, en trefaldig, med eder bekräftad förnekelse och lögn, icke säger till honom ett enda

hotande ord. Vad skola vi lära av sådant! Skola vi mena, att sådana synder, som Petri fall innebar, icke betyda något? Nej, endast det skola vi lära, att då alla självstraffade och förkrossande synder hos de troende stå under en beständig förlåtelse, är däremot självförgudningen den synd, som strider mot nåden, emedan den icke vill låta Gud vara ensam Gud, stor, helig, rättfärdig m. m.

Det var ock för samma frestelse, nämligen att vilja vara de *största* i himmelriket, Jesus så förskräckte sina apostlar, att han sade, att de icke ens skulle komma i himmelriket, om de icke bleve såsom *barn* (Matt. 18: 3).

Allt detta går ju, ut på ett och detsamma, nämligen att ingenting så upprör Guds vrede, som då människan avgudar sig själv; och orsaken är, att detta utgör det egentliga majestätsbrottet, ett ävlande efter Guds ära och plats i hans skapade varelsers tillbedjan. Detta var djävulens fall. Och att han smittade av sig på oss denna sin sjukdom, det få alla kristna, som hava Anden, känna mer, än dem kärt är; ty det är denna sjukdom, de känna uti den besynnerliga, djupa, oändliga benägenhet, med vilken de i alla sina livsdagar så ängsligt kämpa,' nämligen att, med allt vad de veta, tro och erfara av den käre Gudens härlighet och storhet i nåd och makt, »de dock fara vilse med sitt hjärta» (Ps. 95: 10), vilja oupphörligen slingra av på andra föremål, och, ehuru under tusen olika skepnader, upptäckes alltid ett huvudföremål, nämligen *jag, jag*.

Det arma hjärtat! Får det icke slå sig ned vid jordiska och sinnliga avgudar, »köttets begärelse, ögonens begärelse och levernets högfärd», utan det har blivit väckt att söka Gud och hans rike, så arbetar dock den djupa självförgudningens böjelse uti oss så envist och ihärdigt, att den då skjuter upp i form av egen rättfärdighet, egen styrka, eget förstånd, benägenhet till egen förträfflighet och utmärkelse. Uti alltsammans är avguderiets natur, som icke vill låta Herren Gud vara allt, utan vill, att också vårt *jag* skall något vara. Ty när det heter: Jag skulle väl tro Guds nåd, om jag blott vore så och så, blott icke jag vore så syndig, ovärdig» m. m., så är ju huvudtonen på *jag - jag* är viktigare än all Guds nåd och sanning. Och när Gud säger i sitt ord, att »allt kött vandrar i fördärv på jorden» och är rent av »sålt under synden», »att vi av oss själva icke ens äro skickliga att tänka något», att »Gud är den som verkar både vilja och gärning» o. s. v., men jag likväl bär hos mig den inbillningen, att det är på *mig* det beror att så och så tänka och vilja, kämpa och övervinna m. m., så är ju detta endast yttringar av den djupa, envisa smittan att ändå vilja själv något vara, tro på sig själv och icke vörda Herren såsom den allena mäktige; det är att vilja se mer på mig själv, än på Gud, mer tro mig själv än Gud, o. s. v. Och det var ju detta, som var avguderiets väsende.

Nu, ehuru det folket, som »icke är under lagen, utan under nåden» - det folket, som »ingen synd tillräknas» har förlåtelse även för denna smitta av avguderiets synd, så må likväl varje kristen väl giva akt på denna ande, när vi dock se, vilket släkte han tillhör, nämligen vårt självförgudningsbegär, det för Gud allra mest olidliga onda, för vilket han' blir människornas motståndare. Vi veta ock, att det är för detta onda, som allt annat ont drabbar oss. Äro vi kristna, som dels stå under den beständiga nåden, dels stå i beständig strid med vår självförgudningsböjelse, så blir väl detta onda, som drabbar oss, blott till en barnatuktan, men det sker oss dock allt för denna synd; ty vore vi blott fria från självförgudningen och allt, vad därtill hör, såsom säkerhet, otro, självrättfärdighet, högmod, inbillningar om egen styrka, egen vishet, egen helighet och förträfflighet, vore vi rätt gudfruktiga, andligen fattiga, troende, ödmjuka - o, vilken nåd vi skulle åtnjuta i allting! Huru väl och vackert skulle det då icke gå med vår vandring i Anden! Huru trygga och fridfulla skulle icke våra hjärtan vara! Däremot vet varje kristen, som har någon ålder och erfarenhet i nåden, att så snart hans sinne blott blivit litet mer inbilskt och säkert, genast är någon ny uselhet, synd och förödmjukelse för handen, eller så snart han blivit mer fåfänglig, sinnlig och jordisk, genast har han att vänta någon förlust, sorg eller bekymmer.

Övade kristna äro så vana vid detta förhållande, att de säga sig det förut, när någon ny prövning skall möta dem, nämligen när de känna sig mer säkra, starka och förträffliga eller blivit mer fåfängliga och sinnliga; därför är hela deras liv uppfyllt av en viss »fruktan» (1 Petr. 1: 17), så att, då de icke i egentlig mening glömma sig, så våga de knappt en stund vara rätt sorglösa. Så tätt följer dem Herrens aga. Men detta är ju likväl ett märkligt bevis på Herrens stränga nitälskan om sin ära, om allt vad han i första budet äskar.

Huru vill då Herren Gud hava oss? Vi hava nu till någon del sett, vad det onda är, som han i första budet angriper och förbjuder; vi må nu sammanfatta allt under frågan, vad han då äskar och vill hava. Jo, vi se, att han vill vara ensam hjärtats Gud - det är, såsom Luther i sin lilla katekes så väl sammanfattat det: Gud vill, att »vi skola över allting frukta och älska honom och sätta all tro och lit till honom». Detta skola vi nu betrakta blott i tvenne punkter; ty den »fruktan», som här åsyftas, följer alltid samma föremål, till vilket vi »sätta all tro och lit». Den jag håller så stor, att jag verkligt sätter all tro och lit till honom, den blir alltid föremålet för en viss fruktan, så nämligen att jag rädes att misshaga och förtörna honom, och därför rädes för att göra mot hans vilja.

Om jag nu verkligt tror, att allt ont och allt gott är så alldeles i Guds hand, att om han vill släppa det onda lös på mig, så kommer det, och när han bjuder det upphöra, så viker det ifrån mig; om han vill sända mig något gott, så får jag det, och när han undanhåller mig det, så kan jag omöjligen taga det, då är denna fasta tro grunden till både gudsfruktan och förtröstan på honom - och därav se vi ock, huru de alltid följas åt.

Huru skola vi då frukta Gud och förtrösta på honom? Svar: Blott så, att det motsvarar vad Gud verkligt är. Vi måste känna honom rätt, då hava vi genast både gudsfruktan och tro. Då vi äro lättsinniga och säkra, så kommer det endast därav, att vi icke veta, tro eller besinna, hurudan Gud är. Trodde vi rätt, huru stor och mäktig Gud är, och vilken helig nitälskare mot all synd han är, huru sannfärdig han är i sina hotelser, huru nära han är oss och ser allting, samt huru nådelig och trofast m. m., så skulle vi sannerligen både frukta honom och förtrösta på honom. Och när vi nu betrakta alla dessa Guds egenskaper, vilka vi borde liksom med ögonen se i alla hans domar, som vi känna ur ordet och erfarenheten, och om vi därmed jämföra, vad han själv i ordet så ofta bjuder om vår fruktan och förtröstan på honom, så blir lärdomen denna; vi skola så frukta Gud och förtrösta på honom, att vi frukta eljest ingenting, huru fruktansvärt det i sig självt må vara, nej, platt ingenting skola vi frukta, utan endast Gud; och att vi förtrösta eljest på ingenting, huru starkt, förträffligt och pålitligt det än må synas, nej, på alldeles ingenting, utan endast på Gud. Se, då bleve Herren vår ende Gud. Då bleve han ensam föremålet för vårt hjärtas fruktan, förtröstan och dyrkan.

Men huru skall jag dock förstå detta, att jag skall frukta för *ingenting*, utom för Gud? Det är ju dock många fruktansvärda ting på jorden, för vilka man måste rysa vid blotta tanken därpå. Tänk dig blott, huru mycket ont bittra och mäktiga fiender kunna göra oss, eller tänk dig, vad det vore att under mördarens hand uppgiva sin anda, eller att förlora sin syn, eller sitt förstånd för hela sin livstid, eller att angripas av någon förskräcklig sjukdom, som aldrig kan botas, eller bliva sönderkrossad av ett åkslag, med flera fruktansvärda händelser. Måste man icke frukta för sådant?

Svar: Jo, det måste visserligen var och en, som icke i den allsmäktige Herren har sin ende Gud. Den åter som verkligen tror och besinnar, att en levande, tänkande, vakande och allsmäktig Gud är allestädes närvarande, ja, den som får sina andliga sinnen öppnade, så att han ser och tror detta, han vet, att ingenting av allt detta förskräckliga kan röra ens ett hår på hans huvud, med mindre denne trofaste och allsmäktige Fadern beslutat det. Om *han vill*, så träffar dig blixten, sjukdomen, olyckan, bråddöden; men har *han* beslutat annat, så kan intet av allt detta röra dig. Ser han det för dig nödvändigt eller nyttigt, att ditt hjärta skall åter förkrossas, lida, blöda, så sänder han dig en sorg, en förlust, eller en ond människa, som förorättar, beljager och försmädar dig; vill han giva dig ro, så får intet sådant hända dig.

Se, huru Kristus svarar Pilatus: »Du hade ingen makt över mig, om det ej vore dig givet ovanefter.» Se, huru David talar om den onda människan Simei: »Må han smäda! ty om Herren har bjudit honom smäda David, vem kan då säga: vi gör du så?» Och då Jeremias talar om många-handa bedrävelser, såsom att man »trampas under fötterna», »att ens rätt vränges» o. s. v., så säger han: »Ho är den, som bjöd och det skedde, utan att Herren har befallt det Kommer icke från den Högstes mun både det onda och det goda?» (Klag. 3: 37, 38).

När satan får lov att plåga Job, så föreskriver Herren Gud honom uttryckligen måttet och graden (Job. 1: 12; 2: 6). Ja, profeten Amos säger: »Eller sker en olycka i en stad, utan att Herren har vållat den?» (Am. 3: 6). Och Herren själv förklarar det så: »På det man skall förnimma från

solens uppgång och från dess nedgång, att ingen är förutom mig, att jag är Herren och ingen annan, jag, som bildar ljuset och skapar mörkret, som giver lycka och skapar ofärd. Jag, Herren, är den, som gör allt detta» (Jes. 45: 6, 7).

Se, den som icke tror på denne ende Guden, han har på alla sidor tusen saker att frukta, ser än hit och än dit och har beständig oro. I dag fruktar han för sjukdom, i morgon för fattigdom eller förluster; i dag fruktar han en ond människa, som skall göra honom skada; i morgon, att en kär vän skall svika honom. Kommer en bekymrande underrättelse, då vet han ingen hjälpare, om icke han själv eller andra människor kunna hjälpa. Se, allt sådant är det rättmätiga straffet för dem, som icke låta den allsmäktige Herren vara ensam deras Gud. Däremot, vilken salig trygghet och frid njuter icke den, som tror blott på en Gud, en mäktig, och denne en trofast Fader!

Men här säger en annan: »Om ock dessa naturliga ting stå under Guds befallning och ledning och därför icke böra bliva föremål för vår fruktan, så vet dock ett fromt hjärta något ännu mer fruktansvärt, själva synden, ja, djävulen och världen - dessa våra andliga fiender måste vi väl frukta?» Svar: Se, huru viktigt det är att rätt förstå Guds ord. Visserligen skola vi rädas för synden, men varför? Endast för Herrens skull. Men vem är det då, vi egentligen frukta? Det är ju Herren Gud. Ty vad är synd? Synd är ju en olydnad mot Herren Gud; »synd är lagöverträdelse» (1 Joh. 3: 4); men lagen är Guds bud och vilja; således är synden en olydnad mot Gud; därför är det just det utmärkande tecknet på ett fromt och gudfruktigt hjärta, att det för Herrens skull rädes för synden. Många rädas för synden blott för hennes svåra följder, somliga blott för de timliga, såsom skam, vanära, förstörelse av hälsa, trevnad och bärgning m. m., och andra för hennes eviga följder, deras fördömelse; men i båda fallen är det blott mitt jag, som är min gud, min gudsfruktans föremål; det är blott om min egen välfärd jag är angelägen, och jag är i all min fromhet en skrymtare.

Den gudfruktige rädes för synden, om den ock inga onda följder hade, endast för sin Herres skull, vilken han icke vill misshaga och förtörna. Måtte här var och en gå till sitt eget hjärta och fråga sig, vad han egentligen fruktar, när han undflyr synden! Du, som läser detta, stanna dock inför Guds ansikte och säg, i vilken mening och avsikt du underlåter det onda och gör det goda. Är det för Herrens skull, för att icke göra mot din Gud, då är det gudsfruktan i din fromhet; men är det blott för din egen skull, för att undfly syndens följder eller för att hava trösten av förmenta trosfrukter, hava ett förment vittnesbörd om din rättsinnighet, då är all din fromhet ett skrymteri. Ja, hos somliga blir detta bedrövliga förhållande redan för människors ögon uppenbart, då de nämligen omsorgsfullt fly allt, som är mera grovt och anstötligt, eller som skulle komma inför mängdens ögon, men i sitt enskilda liv hava intet tecken av gudsfruktan av någon »trohet i det lilla», i det, som synes litet, men dock utgör verklig synd och är av Gud förbjudet; nej, ingen vaksamhet mot mindre anstötliga synder.

Du är t. ex. ute bland människor saktmodig, vänlig och mild; men i ditt hus, varest du är fri att uppföra dig, såsom du vill, där kan du lämna full frihet åt ditt dåliga lynne, fritt fara ut och vredgas och bemöta ditt folk utan skonsamhet. Eller du håller det femte budet så, att du ingen dräper, ty då skulle hela världen fördöma dig, men att du kan bära hat och oförsonlighet till en människa i hela dagar, ja, i veckor och årtal, det bekymrar dig icke. Du gör icke hor i fullbordad gärning, men att du antingen med hemlig last eller med orena fantasier och föreställningar i hjärtat övar synden, för sådant bävar du icke. Du stjälar icke, ty du vet, huru mycket ont du skulle därmed ådraga dig; men att du begagnar dig av din fattiga nästas trångmål för att mot ett »rövarpris» tillägna dig vad han nödgas sälja, eller för att genom räntor eller illa lönat arbete avpressa honom hans goda o. s. v., det menar du, att Gud icke ser eller aktar. Eller ock är du strängt rättfärdig inför det sjunde budet, så att du icke vill på något sätt beröva din nästa ett öres värde; men att du med förtal, med utspridande, ja, förstörande av hans fel berövar honom det dyrbaraste, han äger, hans goda namn och rykte, det menar du, att Gud skall hålla oskyldigt.

Alla sådana tecken antyda blott, att du icke har Gud för ögonen, att du i din fromhet är en skrymtare och skalk; du fruktar icke Gud, du ser endast på människor eller ock på några gärningars eget anseende. Vilket förskräckligt hyckleri, vilken lögnaktighet, vilken själviskhet och egennyttan utgör icke då grunden och väsendet i din fromhet!

Vi säga icke, att en uppriktig kristen icke fäster något avseende på människor, eller att han icke alls rädes för syndens följder - icke ens, att han är ren från skrymteriets smitta, som sitter i det gamla hjärtat, så länge vi leva - utan vi tala om det hemska förhållandet, att en människa kan fritt och obekymrat öva synden, blott icke människors ögon eller syndens följder vore; att hon har ingen förskräckelse eller ångest över sådana synder, vilka endast Gud ser. En gudfruktig däremot, kan väl hava ögat också på människor och på syndens följder, helst Herren själv har så ofta i sitt ord även framhållit syndens följder och just begagnar dem till att tukta, döda och korsfästa vår gamla människa; men märk! det trogna hjärtat har dock den arten, att om ock intet människoöga och ingen syndens följd vore, ängslas och kvider en kristen ändå inför sin Gud över allt vad syndigt och Gud misshagligt är; han förskräckes blott för en tanke, som icke är god och ren, han har sin djupaste och beständiga självanklagelse blott över sin kallsinnighet och tröghet i bönen och till allt gott. Detta vittnar dock, att han har sin Gud för ögonen.

- Och vi säga likväl icke, att hans gudsfruktan är fullkomlig; ty han borde så frukta Herren, att han såge ingen utom honom allena; att han aktade alla syndens följder för ett intet emot det, att han syndat mot sin store, nådefulle Gud. Något sådant finna vi hos David, då han över sitt förskräckliga syndafall, mord och hor, klagar inför Herren och säger: »Mot dig allena har jag syndat och gjort, vad ont är i dina ögon» etc. (Ps. 51), då han likväl hade med samma synder gjort så stor »förargelse» eller anstöt inför människor; men han förgäter allt för det, som var honom bittrast, att han så illa hade syndat mot sin Gud. - Detta om fruktan för synden.

Vad åter djävulens och världens förförelser angår, så gäller om dem vad som sades om alla de fruktansvärda ting, som här ovan uppräknades. Intet ont kan övervinna oss, om Herren Gud vill bistå oss; allt vad han giver satan lov att göra oss, det kunna vi icke undkomma, förrän Herren åter bjuder honom vika; så alldeles bero vi utav Gud. Om vi vilja undgå satan, skola vi blott frukta Gud, blott stå i gott förhållande till honom och förtrösta på honom allena; ty om vi endast börja förtrösta på oss själva, tilltro oss själva någon kraft, då bliva vi genast lämnade åt satan: såsom vi se av Petri exempel, att just då han försäkrade om sin trohet och kraft, då förutsade Kristus honom hans förestående »sällning» av satan; och då Paulus var i frestelse »att förhäva sig», då gavs honom en påle i köttet, »en satans ängel, som skulle kindpusta honom» (2 Kor. 12).

Därför, när Petrus säger, huru vi skola stå djävulen emot, så säger han: »stadiga i tron»; ty »tron» är just att se på Gud och icke låta förleda sig till förtröstan på någon egen styrka, ty då har satan genast vunnit; och ordet »stadiga i tron» visar, att det kostar oss möda och kamp att kunna behålla ögat på Gud allena. Och se, på samma sätt skola vi ock i avseende på den inneboende synden icke våga oss tro på någon egen kraft, såsom Petrus gjorde och därför måste så svårligen falla, utan vi skola veta, att om Herren blott lämnar oss åt vår egen kraft, så äro vi förlorade; och att hans nitälskan om sin ära är så stor, att han ingenting så litet tål som vår tro på någon egen kraft. Det är för denna inbillning, han så ofta lämnar oss åt vår egen svaghet. Vi skola därför djupt fästa det i vår själ, att om Herren giver oss någon kraft, då hava vi den; om han lämnar oss, då falla vi.

- Likaså i avseende på syndernas, förlåtelse och Guds vänskap skola vi vakta oss för det självförgudandet att tro oss någonsin i eget namn, i egna personer täckas den Helige, utan veta, att när han utgivit sin ende Son i en blodig marterdöd för oss, ingenting i himmelen eller på jorden förslår eller kan täckas honom, utan endast detta hans eget offer. Och på samma gång skulle vi ock icke våga misströsta på hans nåd, när den beror av Guds eget Lamm, ty det vore att nedsätta honom - icke våga misströsta, om ock synderna vore tusen gånger svårare och flera. Se, sådant hörer till att rätteligen frukta honom och förtrösta på honom. Gud förläne oss alla den dyra nåden och den saliga frid och trygghet, som däri ligger!

Nu komma vi till den punkt, som framför alla är ägnad att öppna oss ögonen, den punkt, på vilken var och en måste bliva uppenbar, huruvida han är vaken eller sovande. Vi komma till den stora frågan, *huru vi skola älska Gud*. Vi hava i det föregående sett, huru vi skola *frukta* Gud och *förtrösta* på honom, nämligen så, att vi frukta eljest ingenting, nej, alldeles intet, utan endast Gud, och förtrösta eljest på alldeles ingenting, utan endast på honom. Nu frågas, huru vi ock skola *älska* den store, gode Guden, som så har älskat oss, att han för oss skapat allt vad på jorden är, för oss tillrett himmelens boningar och för oss utgivit sin ende Son till ett

försoningsoffer, genom vars bittra pina och död han frälst oss från helvetet - den trofaste Guden, som ännu dagligen sköter oss till kropp och själ och med sin Ande söker, klappar och arbetar på våra hjärtan. Ja, huru skola vi älska honom?

Därom kunna vi ju intet vissare säga, än det Herren Gud själv så uttryckligen sagt, och vilket Kristus kallar det »yppersta och främsta budet». Och det lyder så: *Du skall älska Herren din Gud av allt ditt hjärta och av all din själ och av all din kraft och av allt ditt förstånd* (Matt. 22: 37; Luk. 10: 27).

Detta är det yppersta och främsta budet och den rätta utläggningen av orden: *Du skall inga andra gudar hava jämte mig*. Och vad kan nu vara billigare, än att vi så älska Gud, som detta första budet kräver? Är det icke sant och rätt, att varje pulsslag, varje tanke, varje kraft, hela vårt sinne och tankeförmåga, kropp, själ och liv, allt skulle tillhöra honom, varje ögonblick vara ägnat åt honom? Ingen stund av vårt liv borde gå förbi, utan att vi med trängande, älskande själ såge på honom, frågade efter hans vilja och välbehag, aktade uppå hans vink. För väsenden, som äro skapade till Guds avbild, anstår sannerligen ingenting mindre. Och sådant ligger i orden: »Älska Herren din Gud av allt ditt hjärta, av all din själ, av all din kraft och av allt ditt förstånd.»

Ty att du skall älska Gud »av allt ditt hjärta», det vill just säga, att du skall uppriktigt och utan skrymtan verkligt älska honom, så att han utgör det förnämsta föremålet för dig, vilket fördunklar alla andra, och till vilket allting sedan hänföres. Ty vi veta, att människan är så danad, att hon aldrig kan på en gång älska tvenne föremål lika, utan alltid är ettdera det förnämsta, såsom Jesus förklarade i Matt. 6: 24. Just detta förnämsta föremål för hjärtat, det du mest tänker på, innerligast trängtar efter och hänger vid, detta, som mest fögnar dig o. s. v., detta hjärteföremål vill Herren Gud vara för dig. Detta betyder ordet: »älska Gud av allt ditt hjärta».

De följande orden »av all din själ och av all din kraft och av allt ditt förstånd», utgöra sedan blott en vidareutveckling av det första, eller av vad som alltid därmed följer; så att, när det tillägges: »av all din själ», vill det säga, att när du älskar Gud av allt ditt hjärta, du ock uppoffrar för honom hela ditt liv, så att din egen välfärd, din ära, din njutning, ja, själva livet aktas ringa för honom; ty ordet »själ» betecknar i skriftens eget språk vanligen det lekamliga livet och allt vad som försiggår i våra yttre sinnen. Således, om antingen kärleken till jordiska ting och till något eget vill draga dig, eller fruktan för lidanden vill driva dig från Herren, du genast låter allt fara och säger: »Nu må vad som helst förloras eller drabba mig. Vem har jag i himmelen förutom dig? Och när jag har dig, så har jag icke behag till något på jorden. Om än min kropp och min själ försmäkta, så är dock Gud mitt hjärtas klippa och min del evinnerligen» (Ps. 73).

Vidare heter det: »av all din kraft»; det vill säga, att alla dina förmögenheter äro varje stund sysselsatta med Gud, med hans tillbedjande och tjänst; så att dina tankar alltid umgås med honom; din inbillningskraft, dina sinnesrörelser hava alltid Gud till ämne och föremål; att dina ögon se, dina öron lyssna blott efter det, som tillhör Gud: din tunga vill beständigt tala om honom, dina händer göra något till hans tjänst. Sådant innefattas i »all din kraft». - Och slutligen heter det: »älska Gud av allt ditt förstånd». Att »älska av allt sitt förstånd» eller eftertanke tyder på den kärlekens omsorg att för varje tillfälle träffa det bästa sättet att behaga och tjäna den älskade, vilket, med andra ord, är ett aktgivande på den älskades smak och välbehag, så att det som honom behagar, det är för den älskande alltid det rättaste, bästa och behagligaste. Märk nu, vad det innebär att älska Gud av allt sitt förstånd! Det är att icke veta något annat rättesnöre för vad som är gott, rätt eller ljust, än Guds behag; att om blott Gud vill, tillstodder eller tillskicker något, vore det ock i sig självt än så bittert för mig, så är det mig genast kärt och dyrbart, blott därför att den käre Guden vill det - samt att med sådan kärlek till honom hava endast en omsorg, nämligen att för varje tillfälle träffa hans behag i vårt görande och låtande - och äntligen, att detta skall vara din egen lust; ty att »älska av allt sitt förstånd» är just motsatsen mot att göra något blott på befallning eller av tvång.

Således, om det kostar på, om du känner det svårt, när du skall göra eller lida något för Guds skull, så att du måste strida med någon motvilja, då älskar du icke Gud av allt ditt

förstånd. Du skall så älska Gud, att allt, som han någonsin tillstod eller tillskickar dig, är för hans behags skull alltid kärt och dyrbart för dig, om det ock vore i sig självt det bittraste, t. ex. att det käraste föremål, du hade på jorden, berövas dig, eller att din hela jordiska lycka förstöres, eller ditt goda namn och rykte i grund tillintetgöres o. s. v. Se, allt sådant är i sig självt bittert, men skall blott för din Guds *välbehag vara dig* kärt och behagligt, endast därför att han vill det. Sådant ligger i orden: »älska Gud av allt ditt förstånd». Ty huru kan man älska Gud av allt sitt förstånd och likväl icke älska det, som Gud behagar, utan känna motvilja för ett bud, som han givit, eller för ett lidande, som han tillsänder? sänder? Om du blott älskar Gud »av allt ditt hjärta - av all din själ - av allt ditt förstånd», så skall ju allt, som är hans välbehag, vara dig kärt och vara dig lika, evad det är ljuvt eller bittert, blott han vill det.

Och se, på detta sätt skola vi älska Gud. Vi skola så älska Gud, att vi icke älska något skapat såsom sådant, d. ä. för dess egen skull, utan endast för skaparens och givarens skull; men för hans skull skola vi älska allt vad hane giver och tillsänder oss, *ljuvt* eller bittert; så att det måtte vara en sanning, att vi älska honom av *allt* vårt hjärta och av *allt* vårt förstånd. Och då vi sålunda uti alla hans gåvor älska *givaren* och endast för hans skull älska dem, då älska vi icke egentligen det skapade tinget, utan *honom*, som gav eller skickade det.

Men vad är dock detta? torde någon fråga. Skall jag ingenting älska utom Gud? Skall jag icke älska t. ex. min fader, min moder, min maka, vilka med all ömhet älska mig? Skall jag kallt vända mig bort från mitt barn, som med ett älskligt leende sträcker sina små armar emot mig?? Skall jag säga till de sköna blommorna om sommaren: Blomstren och doften fritt, jag får icke fröjda mig av eder? Skall jag förakta en trofast vän, som alltid söker mitt bästa och så mycket bidrager att lätta min vandring genom jämmerdalen? Kan jag, efter Kristi lärdom, bedja om dagligt bröd och likväl vara likgiltig för allt vad därunder innefattas, och vad Herren på denna min bön giver mig?

- Svar: Att så uppfatta vad här blivit sagt, vore vissvett argt missförstånd. Och med ett sådant missförstånd har mången gjort Kristi evangelium misstänkt och försmädat, såsom vore det ägnat att döda all sann, av Gud själv given levnadsglädje, all människokärlek och dylikt. Nej, vi hava uttryckligt sagt, att vi *skola* älska allt vad Gud givit eller tillsänt oss, ljuvt eller bittert, och detta för Herrens skull. Det är så långt ifrån, att det första budet förbjuder den sanna levnadsglädjen, eller all kärlek till människor och skapade ting, att det tvärtom *ålägger oss att älska allting*, gott och ont, ljuvt och bittert, och det blott för Herrens skull, blott därför att Herren sänder det.

Världen älskar blott några vissa ting, de som äro i sig själva behagliga, såsom hälsa, välgång, rikedom, ära; men vi böra älska *alla* ting, även de bittra, såsom sjukdom, motgång, fattigdom, förakt och smälek, blott för Herrens skull, vilken sänder oss allt. Och vilken människa kan hava en mer sann och beständig levnadsglädje, än den, som älskar *allt*, vad henne vederfares, älskar sorgen lika mycket som glädjen, motgången lika mycket som lyckan, föraktet lika mycket som ära och anseende, döden lika mycket som livet, allt för Herrens skull? Den som alltid kunde så älska, den vore visserligen den lyckligaste människa på jorden. Allt beror därpå, att vi uti allting älska Gud, skåda Gud och hans kärlek, och således icke låta gåvan, utan givaren vara vår Gud, vara huvudföremålet för vårt hjärta, vår kärlek, vår glädje.

Således: älska även allt vad älskligt och ljuvt är, men såsom gåvor av din allra käraste Gud och Fader, så att du ser och älskar honom däri. Detta skall göra, att du ock åtnjuter det goda, han giver, med ett fritt och ledigt hjärta, så att när han giver något, då tackar du din Gud, och när han tager gåvan ifrån dig, så tackar du honom även, blott därför att du hade din egentliga skatt och glädje i honom och hans behag. Se, sådant ligger i orden: »älska Gud av allt hjärta och av allt förstånd». Och detta ligger i orden: »inga andra gudar hava jämte mig».

Således, älska t. ex. din maka och gläd dig av den kärlek, du åtnjuter; men blott såsom ett lån av din Gud, så att du för det första älskar Gud i den gåvan, och för det andra är beredd att lämna den, när Herren vill taga den ifrån dig, då du förlorar din maka eller hennes kärlek, så att du då icke blir därför olycklig, utan älskar din Guds behag. Älska ditt barn eller din trofasta vän eller din sköna konst, och vilka gåvor Gud helst givit dig, men blott, såsom nyss sades, så att du ser och prisar din Guds kärlek i de gåvorna och är för hans behag nöjd, när han tager dem ifrån dig. Det hus, det jordagods, du äger, den ära, det anseende, den framgång, varmed Gud välsignar dig, vem nekar, att allt detta är goda Guds gåvor, som vi få bedja om i fjärde bören och tacka för, när

Gud giver dem? Men se blott till, att den store, gode givaren får vara ensam din Gud - att du så älskar honom, att du mer fröjdas åt hans vilja och välbehag, även då han borttager dessa gåvor, än du gläds över gåvorna. Ty sådant ligger ju uppenbart i det budet, att vi skola älska Gud »av allt vårt hjärta, av all vår själ och av allt vårt förstånd».

Vi torde nu någorlunda förstå, vad det första budet kräver. Om nu Herren Gud är nöjd med endast vårt förstånd och vetande, så är härmed allt väl; men det är tvärtom något helt annat, som den helige Guden vill hava av oss, nämligen att vi skola göra därefter - icke blott veta, förstå och tala härom, utan verkligen göra vad han bjuder. Och på det man måtte se, att han icke ville tåla, att detta hans stora bud bleve förgätet och föraktat, utan att han skall allvarligen vaka över dess efterlevnad, har han vid detta bud fogat både en förfärlig hotelse och även ett härligt löfte. Ty det är just vid detta första bud han tillägger: »Jag, Herren, din Gud, är en nitälskande Gud, som hemsöker fädernas missgärning på barn och efterkommande i tredje och fjärde led, när man hatar mig, men som gör nåd intill tusenden, när man älskar mig och håller mina bud.» Ehuru dessa ord kunna lämpas på alla buden (varför vi skola framdeles närmare betrakta dem), må likväl var och en av denna allvarsamma hotelse märka, vilket heligt nit Herren har om detta sitt första bud, att vi må taga det till hjärtat, för att verkligen göra därefter. Vi torde dock icke vilja åtaga oss att bära och uthärda Guds vrede.

Det är således fråga om att göra och icke blott veta sin Herres vilja. Så sade ock Herren Jesus till den lagkloke, då denne hade uppläst detta yppersta bud: »Gör det, så skall du leva.» Det är ju att riktigt gäckas med den store Guden, det är ju det förskräckligaste skrymteri och gyckel inför hans ögon, om du skulle låta det bero vid att endast höra, läsa, förstå och bedöma hans ord, och sedan gå bort och förgäta själva efterlevnaden. Så hör då ännu en gång, huru han talar: »Du - skall inga andra gudar hava jämte mig.» Vem skall göra detta, om icke just du - du, som hör hans röst - du själv, som läser och förstår hans bud? Eller skall du låta blott andra taga det till sig. Varför är du undantagen?

- Och Herren säger icke, att du kan, må eller får göra det, om det behagar dig; utan han säger: »du skall» - du skall - det står icke i din frihet att göra eller underlåta det, utan du skall göra det, eller ock hava hans rättfärdiga vrede och dom över dig. Han har en gudomlig majestätsrätt att bjuda och befalla över oss. Så säger han ock icke, att du skall övergiva vissa avgudar, men kan behålla en eller annan, utan han säger: »Du skall inga andra gudar hava jämte mig.» Du har kanske icke någon människa till avgud, men har kanske penningen därtill. Du har kanske icke penningen eller mammon, men du har kanske någon egen personlig förtjänst, skicklighet, lärdom eller andra gåvor till avgud. Du har kanske icke heller dessa till avgudar, men du har kanske någon synnerlig nåd i det andliga, en synnerlig upplysning, visdom, starkhet, gudaktighet, som utgör din vederstyggliga avgud. Herren ser det, och Herren skall döma var och en utan anseende till personen. Det är ett evigt och gudomligt allvar i det budet: »Du skall inga andra gudar hava jämte mig.»

- Och tänk åter på ordet älska - »du skall älska Herren din Gud av allt ditt hjärta» etc. »Älska» betyder ock här älska. Är du däremot kallsinnig mot Gud själv, så att du icke med den innerligaste lust vill först och sist umgås med honom, tala med honom och tala om honom - ty »varav hjärtat är fullt, därav talar munnen» - sysselsätta sig dina tankar och ord mer med andra ting, vore det ock med de vackraste gärningar, så är det icke Gud själv, du mest älskar. Om du därjämte finner hans bud svåra, så att du måste tvinga dig till det, som behagar honom, eller du är missnöjd med hans behag, då han främtager dig dina avgudar, förbjuder dina synder eller tillsänder dig lidande, förakt eller förluster, så älskar du icke honom av allt ditt förstånd, du älskar dig själv mer, än den store Guden och hans behag, du dyrkar den vederstyggligaste avguden, nämligen dig själv. Och då måste du väl veta, att du efter Herrens heliga lag är fördömd till helvetet och med all rätt tillhör djävulen.

- Om du däremot troget håller detta Guds främsta bud och därigenom även de övriga, då skall du veta, att Gud är dig övermåttan nådelig, att du tackes honom i allt ditt väsende och skall i tid och evighet åtnjuta allt hans goda. Sådant lärer lagen.

Och här måste nu varje människa bliva uppenbar. Om du nämligen kan vid sådana Guds buds betraktande ännu förbliva likgiltig, blott en hörare och betraktare, som lämnat åt andra att taga det till hjärtat, under det du själv går bort och lever i fåfäng sorglöshet, då är det ju ett visst tecken, att du är en lätt sinnig gudsföraktare, som håller Gud och hans heliga lag för ett intet. Eller du

är en from och religiös människa, men som har det sinnet, att du blott säger: Detta kan ingen människa fullgöra - och så går du bort och lever utan omsorg om Guds vilja och bud, med din förmenta andliga fattigdom, men en fattigdom, som alls intet bryter dig, bekymrar och tuktar dig, utan med vilken du kan leva säker och självbelåten.

Eller du är av dem, som säga: Detta är riktigt, så böra kristna vara, det och det böra de göra o. s. v., men du tager själv ingen del i den mödan, har därför icke heller märkt, huru helt förtappat det är med all din helighet, utan far hastigt över provet för ditt eget hjärta; då borde du ju märka, att du är en förtjust och förblindad skrymtare - alldeles lik den lagkloke, vilken kunde riktigt uppläsa det största och yppersta budet och dock ville »göra sig själv rättfärdig, (Luk. 10. 29). Där Guds Ande arbetar i människan, där finner man sig i detta bud alldeles fördömd, där blir man ängslig eller helt förskräckt över att se, huru omätligt långt man är borta från det man allra nödigast borde vara. Och en sådan människa skall här stanna i förtvivlan, om hon icke lärt eller nu får lära den hemliga visheten, den enda frälsningsvägen, nämligen att vardas »dödad från lagen» (Rom. 7) och finna all sin rättfärdighet i en annan man, i honom som var »född under lagen, på det att han skulle friköpa dem, som voro under lagen». Och hon skall lära att aldrig mer tro på *vår* helighet, hon skall få en ny visa i munnen, blott den om Lammet, som är dödat. Se, till sådant vill lagen tjäna oss.

Den som icke i det första budet märker, att hela vårt liv är en enda hel, oändlig och sammanhängande synd, att i vår största fromhet är ännu en förskräcklig syndastygelse, emedan ingen av oss rätteligen fruktar Gud, förtröstar på honom eller älskar honom - den som ännu kan tänka på att bestå inför lagen och fortfara att med inbillad fromhet och goda gärningar sätta nya klutar på det gamla klädet, den är visserligen blind och ser intet.

Såsom Luther säger: »På hela jorden finnes icke en enda människa, som gör, vad detta första och yppersta bud kräver, utan vi göra allesamman motsatsen därtill. Därför gör detta bud oss alla till syndare på, fullt allvar, så att icke ens den minsta bokstav av detta bud varder uppfylld, ja, icke ens av det största helgon i världen. Ty ingen håller sig så alldeles med hela sitt hjärta vid Gud, att han för Guds skull vill förlora allting. Vi äro, tyvärr, så långt därifrån, att vi knappt kunna med riktig mildhet fördraga den minsta försmädelse. Och huru är det möjligt, att vi älska Gud, så länge hans vilja icke behagar oss? Ty älskar jag Gud, så älskar jag ock hans vilja. När nu Gud tillskickar oss sjukdom, fattigdom, skam och smälek, så är detta hans vilja. Då skulle ju vi vara helt förnöjda med dessa bittra ting. Men huru går det? Vi upptaga det med stor otålighet, ja, kunna ock uppenbart knorra och knota.»

Det torde stöta emot någon inbillning om helgonen, vad Luther härs sade, att icke ens de största helgon i världen hålla detta bud. Vi vilja då påpeka några exempel av de största helgonen. Abraham, »alla trognas fader», måste ju höra till dem. Nu kräver detta bud, att vi skulle så förtrösta på Gud allena, att vi aldrig skulle frukta för någon människa. Men på tvenne ställen i hans historia se vi honom svag i detta stycke, då han vill själv rädda sig, därigenom att hans hustru skulle säga sig vara hans syster (1 Mos. 12 o. 20).

- Vilket helgon har blivit mer uppfyllt av den helige Ande, än aposteln Petrus på Pingstdagen? Och likväl undgick han icke att känna naturens motvilja för lidande, när han skulle korsfästas. Kristus förutsade även den svagheten med de orden: »Man skall föra dig, dit du icke vill» (Joh. 21: 18).

- Att »förhäva sig» är en svår synd mot första budet. Man kunde tycka, att en helig apostel icke skulle kunna förhäva sig, allraminst genast efter en så härlig erfarenhet av Guds nåd, som då han blev »uppryckt till tredje himmelen och hörde ord, som ingen människa får utsäga»; och dock bekänner aposteln Paulus, att endast en svår anfäktelse av satans ängel blev medlet att motstå den nämnda synden (2 Kor. 12).

- Men sångaren i Davids 73:dje psalm, han var ju fullkomlig efter första budet, när han sade: »Herre, när jag har dig, frågar jag efter himmel och jord intet» etc. Blott man läser igenom den psalmen, får man se, vad även honom fattades uti att älska Gud av allt sitt hjärta. Han säger: »Så länge. mitt hjärta var bittert och det stack i mina njurar, var jag oförståndig och förstod intet» m. m. Så kämpar naturen mot den villiga anden; och där är dock en helig man, när anden så segrar, att han säger: *Men nu förbliver jag städse vid dig m. m.*

Ja, Luther tillägger ännu: »Visa mig en enda människa, som av lust och kärlek till Gud är alltid mild, kysk, av hjärtat ödmjuk eller eljest from. En sådan är icke till på jorden. Vi finna oss fast mer benägna till vrede, avund, vällust, högmod, än till de nämnda dygderna. Och så länge jag nu finner en gnista av sådan ond böjelse hos mig, så är alltsammans falskt och bortskämt (vad den fullkomliga heligheten angår), och lagen är ofullbordad. Nu finner jag hos mig icke blott en gnista härav, utan en au onda böjelser brinnande ugn. Därför ser jag här, såsom uti en spegel, att allt vad i mig är, är fördömligt och förbannat; ty ingen prick av lagen bör överträdas, utan allt fullbordas» (Matt. 5: 18; Gal. 3: 10).

Se, en sådan djup syndaorenlighet i all människonatur kan det första budet uppenbara. Därav skall jag lära att icke låta bedraga mig genom föregivande av stor helighet hos en människa, så att jag skulle för känslan av min synd fly från Kristus till något eget arbete; utan skall alltid säga: Vad grenen icke vinner genom förblivande i vinträdet, det vinner den allra minst genom att lösslitas därifrån (Joh. 15).

”Redan i månader sitter jag jämte min hustru och mina barn med det första budet och kan aldrig rätteligen fatta det och aldrig rätteligen utgrunda, vilket under av gudomlig sanning och vishet som däruti är. Ja, jag ser allena på detta enda bud, och när jag rätt betänker det, vilken gudlös och avskyvärd syndare jag är, och om Gud icke uti sin Son tillgäve mig alla mina synder ensamt emot detta bud, så vore jag förlorad och måste fara till helvetet.”

Luther.

- C-O Rosenius

© [www.pietisten](http://www.pietisten.com)

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från [pietisten.com](http://www.pietisten.com).